

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštini urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XII./STEVILKA 19

CELOVEC, DNE 12. MAJA 1960

CENA 2.- ŠILINGA

Zopet na Dunaj

Med 7. in 10. marcem 1960 se je mudila delegacija koroških Slovencev na Dunaju, kjer je izročila predstavnikom avstrijske vlade nove predloge za realizacijo člena 7 državne pogodbe. V zvezi s tem korakom sta priredili osrednji slovenski politični organizaciji tudi tiskovno konferenco, na kateri so se mogli številni avstrijski in inozemski novinarji prepričati, da so vprašanja manjšinske zaščite skoraj docela neresena. Odmevi o naših intervencijah pri zvezni vladi ter dobro uspeli tiskovni konferenci v domačem in inozemskem tisku so bili na splošno pozitivni.

O pogajanjih na Dunaju smo v našem glasilu podrobno poročali ter pripomnili: »Ponovno so torej predstavniki koroških Slovencev obvestili člane dunajske vlade ter svetovno javnost o svojem položaju. Že prihodnji tedni bodo pokazali, v koliko je Avstrija pripravljena dati manjšinam v lastni državi vsaj vsaj del tega, kar zahteva za svojo manjšino v Italiji.«

Kaj se je medtem zgodilo?

Nekaj dni po obisku slovenske delegacije na Dunaju sta se odpeljala avstrijski zunanji minister dr. Kreisky ter državni tajnik dr. Gschnitzer na uradni obisk v Jugoslavijo. Razgovori v Beogradu in na Brionih, kjer sta bila člana avstrijske vlade sprejeta tudi od predsednika jugoslovanske republike Josipa Broza - Tita, so trajali od 16. do 19. marca.

Kot so poročali avstrijski in inozemski listi, je bilo v Beogradu govora tudi o slovenski manjšini na Koroškem. Na tiskovni konferenci v Beogradu je dejal dr. Kreisky: Jugoslavija na to vprašanje ni gledala kot dvostransko vprašanje, temveč kot vprašanje, ki spada v pristojnost avstrijske vlade.

Predmet avstrijsko-jugoslovanskih razgovorov pa je bilo tudi južno tirolsko vprašanje, katero namerava Avstrija iznesti pred Združene narode. Izgleda, da Jugoslavija Avstriji pred Združenimi narodi ne bo delala nobenih težav. Kot južnotirolsko vprašanje je pač tudi problem slovenske manjšine na Koroškem zadeva mednarodnega interesa. Zato je razumljivo, da je še pred kratkim dejal avstrijski podkancler dr. Pittermann slovenskim zastopnikom: »Avstrija ima le tedaj moralno pravico se potegovati za Južne Tirolce, če je izpolnila vse prevzete obveznosti do manjšin, ki žive v lastni državi.«

Avstrijska delegacija je bila v beograjski razgovori vsekakor zadovoljna. To je razvidno tudi iz izjave dr. Kreiskega po vrnitvi na Dunaj, ko je dejal, da je bilo za držanje jugoslovanske vlade pri razgovorih o manjšini zelo obzirno (»sehr taktvoll«).

Zavedajoč se, da bo manjšina imela le, kar si bo z vztrajnim delom ter lastno močjo priborila, so predstavniki koroških Slovencev storili pred kratkim pri avstrijskih oblasteh ponovne korake za čimprejšnjo rešitev manjšinskega vprašanja. Dne 8. aprila t. l. je bila sprejeta štiričlanska delegacija pri deželni glavarju Wedenigu, kateremu je izročila vse meseca marca na Dunaju oddane spomenice, posebej pa še konkretne predloge za vzpostavitev šolskega oddelka za manjšinsko šolstvo pri deželni šolskem svetu v Celovcu. Ob vestnem študiju naših spomenic je moral tudi deželni glavar priti do zaključka, da smo še precej oddaljeni od »vzorne« rešitve manjšinskega vprašanja, o kateri se v tuzemskem tisku piše. Saj slovenščina ni priznana kot uradni jezik v upravnih uradih, v sodstvu pa je omenjena le na tri okrajna sodišča pod Karavankami in še tam pod skrajno neugodnimi pogoji. Na javnih poslopih

Za verouk v materinščini

Podajamo posnetek temeljnih misli iz raznih vlog, ki so bile lansko jesen predložene s slovenske strani tukajšnjemu škofijskemu ordinariatu v zvezi z navodilom slednjega o verouku, v katero je bila sprejeta določba znanega državnega zakona o manjšinskem šolstvu, katerega so predstavniki manjšine zavrnil kot krivičnega.

Člen 16 odst. 2 omenjenega zakona določa, da bodi verski pouk tistih otrok, ki so pripravljene za dvojezični pouk na vseh stopnjah dvojezičnih šol v nemščini in slovenščini.

K temu se pripominja s slovenske strani: Sprejem te določbe državnega zakona v navodilo cerkvene oblasti je slovenske kroge zelo presenetil. Ta določba namreč pomeni bistveno omejitve pravic Cerkve, ki so ji z ustavo zajamčene. Brez ozira na to, ali je ta določba prišla v državni zakon po iniciativi ali vednosti pripadnikov celovškega ordinariata, je in ostane protustavna in slejkoprej pritiče ordinariatu kot uradni cerkveni ustanovi polna pravica, da jo izpodbija tudi pri Ustavnem sodišču. In v vsakem primeru ostaja ordinariatu izključna pravica, tako na temelju kanoničnega prava avstrijskega konkordata kakor tudi da sam odloča o verskem pouku in tudi o rabi jezika pri tem pouku.

Ordinariat pa ne le, da ni izpodbijal omenjene določbe, ampak jo je celo sprejel v svoja navodila, kar pomeni, da je dejansko prostovoljno odstopil državni oblasti svojo pravico odločanja o rabi jezika pri verskem pouku na dvojezičnih šolah. Edinstveno na tem primeru je še dejstvo, da si ordinariat na vseh drugih šolah sicer strogo pridržuje vse svoje pravice glede verskega pouka.

Tudi prav nič ne pomaga sklicevanje na splošno načelo, da je državne zakone treba spoštovati, kajti to velja le tako dolgo, dokler ti ostajajo v svojem delokrogu in ne posegajo v pravice Cerkve, in s sklicevanjem na nepristojnega zakonodajalca ne more edino pristojni zakonodajalec zvaliti s sebe odgovornosti, ki mu je neprijetna.

Navodilo škofijskega ordinariata se nadalje sklicuje na papeške dekrete o rabi jezika ter na načela in izreke Sv. stolice glede rabe materinega jezika. Mi v polni meri vse to priznavamo, priznavamo tudi polno osebno svobodo vsakomur, vendar ugovarjamo, da se na te dekrete, načela in izreke ni moč sklicevati tam, kjer gotove sile z izvajanjem nemoralnega pritiska in nasilja poskušajo doseči prehod od enega jezika v drugega. Z nobenim papeškim izrekom ni dopustno upravičevati moralno zavrženega nasilja ter nedovoljenih posegov v osebno svobodo.

Prav zato teh papeških odlokov ni moč brez pridržkov uporabljati pri presoji odjav oz. prijav na šolah dvojezičnega ozemlja na Koroškem, kajti obče znano je, da so bile v veliki meri te odjave oz. prijave izvršene pod pritiskom na starše oz. vzgojne upravičence. Poleg tega je tudi obče

ni dvojezičnih napisov, slovenske kulturne in gospodarske organizacije so brez deželnih in državnih podpor, omenjenim organizacijam ni bila še doslej povrnjena po nacistih prizadeta škoda, nereseno je šolsko vprašanje, nemško-nacionalne organizacije pa lahko nemoteno rovarijo tudi še naprej proti slovenski narodni manjšini.

Tako bodo te odprte točke zopet predmet razgovorov, ki se bodo nadaljevali te dni v zunanjem ministrstvu na Dunaju med ministrom dr. Kreiskym, državnim tajnikom dr. Gschnitzerjem ter predstavniki koroških Slovencev.

znano dejstvo, da še ni poteklo mnogo let od časa, ko je bila raba slovenščine prepovedana v celoti tako v javnem življenju kot tudi v cerkvi, da celo v družinah! Ali so se starši, ki so takrat prešli na rabo drugega jezika tudi v občevanju z lastnimi otroki, prostovoljno odpovedali svojemu materinemu jeziku? In ali je mogoče tako po izsiljenih odpovedih nastalo stanje sedaj naknadno upravičevati s papeškimi dekreti?

Celo predstavniki državnih oblasti ter obeh velikih političnih strank so ponovno priznali v javnih izjavah in v tisku, da je pri takozvanih zborovanjih staršev ter pri odjavah od pouka slovenščine prišlo do nedovoljenih posegov v osebno svobodo odločitve posameznika. Nadalje je tudi znano, da so številni starši odjavili svoje otroke od pouka slovenščine, ker je v nekaterih krajih bil učni uspeh enak ničli iz več razlogov, kot: slovenščine ne vešč učitelj ali celo slovenstvu sovražen učitelj, ponekod je bil pouk izvajan na ta način, da je otroku jemal sleherni veselje do gojenja materinega jezika. Za to imamo vrsto dokazov, kot: šol. zvezki otrok o tem, kaj so pisali v šoli, pomanjkanje slovenskih učnih knjig in pripomočkov, ni bilo nobenega učnega načrta za slovenščino in tudi nobenih navodil o izvrševanju tega pouka, nobenega nadzorstva, in končno pogosto zapostavljanje in povzročanje težav otrokom, ki so bili prijavljeni k pouku slovenščine.

In še eno velja pripomniti: Odjava od pouka slovenščine pomenila takrat tudi v primeru, kadar je bila povsem svobodna,

zgolj odjavo od pouka slovenščine v državnih šoli. S tem pa še niso starši odjavili svojih otrok od slovenskega krščanskega nauka in še manj jih prijavili za nemški krščanski nauk. Med poukom državne, posvetne šole in krščanskim naukom obstoja namreč temeljna razlika.

Celotni, vključno jezikovni pouk na javni oz. državni šoli ima namen pripraviti otroka za praktično življenje, posredovati mu potrebno osnovno znanje, ki ga naj usposobi za kasnejše poklicno delo, in za sožitje v državljanški skupnosti. Verski pouk pa ima prvenstveno nalogo, da nudi otroku vzgojo značaja, da oblikuje njegov duhovni razvoj, da doraščajočega človeka pripravi za pogovor z Bogom v molitvi in cerkvenih obredih, da ga vzgoji tako, da bo s svojim življenjem izvrševal voljo božjo.

Za poklicno in državljanško življenje je vsakomur na Koroškem neobhodno potrebno znanje nemščine, zaradi tega zahtevajo slovenski starši dvojezično šolo, ki bi naj naučila otroke oba jezika. Za duhovno vzgojo in pripravo za razgovor z Bogom pa znanje nemščine nikakor ni potrebno. Vprava nasprotno, vsaka verska vzgoja mora izhajati iz naravnih, od Boga hotenih vrednot, med katere spadata narodno izročilo in materni jezik. Na teh naravnih temeljih gradi vzgoja k nadnaravnemu in vprava materni jezik je tista plemenita posoda, v kateri človek s svojimi besedami daruje srce Bogu v molitvi.

Zato rabe materinega jezika v posvetnem šolskem pouku nikakor ni moč istovetiti z rabo jezika pri krščanskem nauku in prav tako ni upravičeno in tudi ne dopustno raztegovati odjav oz. prijav glede slovenskega šolskega pouka tudi na versko vzgojo. Zatorej naj velja:

dvojezični pouk v šoli, verouk pa v materinščini!

(Dalje prihodnjič)

Skupna vladna izjava v deželni zboru

V sredo, dne 11. maja je na slavnostni seji novega deželne zboru podal deželni glavar g. Ferdinand Wedenig načelno izjavo o delovnem programu deželne vlade za nadaljnjih 5 let, za katere traja od ljudstva ji poverjeni mandat. Uvodoma je deželni glavar poudaril, da je načelna

izjava plod sporazuma vseh v deželni vladi zastopanih strank in da torej predstavlja skupni delovni program. Zapovrsti je obdelal glavne zadeve, ki spadajo v delokrog deželne vlade. Zavzel je tudi stališče do manjšinskega problema, o katerem je izjavil:

»Glede tega za Koroško posebno pomembnega vprašanja je treba ugotoviti, da bo dežela Koroška tudi vnaprej pripravljena in si prizadevala, da zagotovi dobro in lojalno sožitje obeh narodnostnih skupin v duhu strpnosti. Prav tako bo deželna vlada nadaljevala vsa svoja prizadevanja, da bodo prek za te zadeve pristojne zvezne vlade uveljavljene pravice, ki jih državna pogodba priznava in zagotavlja slovenski manjšini na Koroškem, v kolikor se to še ni zgodilo.«

Glede proračunske politike bo veljalo načelo, da je treba s pomočjo investicij ustvarjati nove možnosti za zaposlitev domače delovne sile. Upravne izdatke bo pa skušala vlada držati na čim nižji meri tako, da bo poenostavila upravni aparat v okviru sedaj razpoložljivega osebja. Dežela bo podpirala kulturno dejavnost ter posvečala svojo pažnjo ohranitvi in negi kulturnih dobrin. Koroška je naravno mostišče proti jugu in jugovzhodu. Da bo mogla to nalogo izpolnjevati, bo treba nadaljevati naprej izgradnjo sodobnega cestnega omrežja, tako zveznega, kot deželne. Predvideno je povečanje sredstev za gradnjo stanovanj. Napovedana je gradnja novih srednjih šol, za kar se bo dežela zavzela pri zvezni vladi. Poljedelstvo bo pospeševala z nadaljnjo gradnjo voznih potov ter z izvedbo elektrifikacije v predelih, ki so še brez električnega toka. Posebna skrb bo posvečena kmetijskemu šolstvu in negi gozda. Z izboljšanjem delovnih pogojev na deželi namerava vlada zajeziti odtok delov-

nih sil iz podeželskih krajev. Prav tako bo pospeševala strukturno izboljšanje kmetijskega gospodarstva s pomočjo utrditve posestev, pri katerem bo šlo predvsem za ohranitev obstoječih posameznih kmetijskih obratov. Vlada izjava končno napoveduje vrsto ukrepov v prid obrtništva, za ostalih področij v deželi ob smotrni uporabi zveznih in deželnih sredstev, ki so predvidena v te namene. Pregnancem in beguncem bo omogočena ustalitev na Koroškem.

K vladni izjavi so nato predstavniki strank zavzeli stališče in poudarili svojo pripravljenost k sodelovanju. Za Avstrijsko ljudsko stranko je spregovoril deželni svetnik dr. Schleinzler, ki je podrobno obdelal med drugim kmetijstvo, za katerega je referent v deželni vladi, glede manjšine je izjavil: »Pri postavljanju ciljev deželne politike bo treba v ustrezni meri upoštevati, da je Koroška tudi domovina slovenskega dela ljudstva.«

CELOVEC

(V spomin č. sestri Tekli Podovšovnik)

V samostanu elizabetink je letos na praznik sv. Treh kraljev umrla blaga sestra Tekla Podovšovnik v 78. letu starosti in 52. letu redovnega življenja. Rojena je bila v ugledni krščanski družini v Koprivni v Mežiški dolini. Kot 26-letno dekle se je odločila, da se posveti redovnemu življenju in strežbi bolnikov. Vstopila je v samostan elizabetink v Celovcu. Odlikovala se je v veliki ljubezni do bolnikov, katerim je stregla požrtvovalno dolga leta v samostanski bolnici elizabetink. Bila je pa tudi samostanska vrtnarica in tako rada gojila cvetlice. Služila je tudi kot zakrstanica in skrbela za lepoto hiše božje. Posebno veselje in sreča ji je bila, da je mogla biti l. 1958 navzoča pri novi maši svojega nečaka č. g. Šimena Wutteja pri sv. Hemi pri Globasnici. Štiri njene nečakinje so si tudi izbrale redovni poklic, dve izmed njih sta v elizabetinskem samostanu. Mnogo je pokojna sestra molila in žrtvovala za duhovniške in redovniške poklice. Zvesta je ostala svoji materini besedi. Tako rada je še v starosti slišala domače Marijine pesmi. Naj si odpočije v domovini večne ljubezni in uživa plačilo, za njene žrtve v zvesti službi Kristusovi.

A. Z.

GORENČE

V ponedeljek, 2. maja je bil v naši župniji praznik, obhajali smo dan sv. birme. Naša dekleta in žene so imele ves teden dosti dela, pomile so cerkev, osnažile oltarje, oprale cerkv. perilo, napletle vence in lepo okrasile cerkev, da je res vse izgledalo praznično, kakor se spodobi za take prilike. Može in fantje pa so posekali visoko smreko — dar firme Leitgeb za cerkev — in jo pripeljali do cerkve. Pripravili so čez 30 m visok mlaj, ga lepo okinčali in ga hoteli postaviti, pa mlaj je bil pretežak. Treba je bilo več moči. Kaj storiti? Sirena je zatulila. Gasilci in ljudje so tekli skupaj in spraševali: »Kje gori?« »Pojdite k cerkvi,« je bil odgovor, »mlaj na vas čaka!« In tako se je kar naenkrat nabralo dovolj moč in fantov, ki so z družinimi močmi z lahkoto opravili delo. Da je bilo pa še več korajže in veselja, jim je pa sosed postregel z dobro in močno kapljico in še en dobrotnik z dobrim pivom. Drugi dan so pa možje postavili še par manjših mlajev in slavolok. Na dan sv. birme so se gosp. škof zjutraj ob pol osmih pripeljali s spremstvom, vizitirali najprej cerkev in nato nadzorovali verouk v cerkvi. Ob 9. uri je bil slovesen sprejem gosp. škofa pred župniščem. Zvonovi so zazvonili, možnarji so se oglasili, prevz. g. škof prihajajo! Pevci so zapeli, prevz. nadpastirja so nato pozdravili trije šol. otroci, nato domači dušni pastir in gg. župan, nadučitelj, zastopnik cerkv. sveta in farnega odbora. V cerkvi so prevz. gosp. škof najprej podelili papežev žegen in darovali sv. mašo, imeli pridigo, med katero so vernike pozdravili tudi v slovenskem jeziku. Po sv. maši je bila slovenska pridiga gosp. župnika Vinka Zaletela iz Vogrč, ki je zelo zanimivo govoril, saj se je pred tedni poln lepih vtisov vrnil iz Egipta. Po tej pridigi so gosp. škof imeli na pokopališču opravilo za mrtve in potem v cerkvi podelili zakrament sv. birme 15. oktorkom. Popoldne ob 2. uri so delili v farni cerkvi blagoslov otrokom, obiskali nato še podružn. cerkev Sv. Radegunde, ki sedaj po popravilu izgleda kakor nova. Ko so si na Ledu ogledali še gradnjo nove železnice, so se zadovoljni in dobre volje odpeljali v župnijo Vovbre pri Velikovcu, da tam izvrše kanon. vizitacijo. Vsem, ki so pripravljali za birmo ali na ta ali oni način sodelovali naj dobri Bog stótero povrne.

ST. JAKOB V ROŽU

V „Družini“, edinem verskem listu, ki mu je dovoljeno izhajati v Sloveniji, so župljani fare Goriče na Gorenjskem, kjer je dolga leta pastiroval pred kratkem pri nas umrl č. g. Železny, objavili naslednje vrstice o svojem nekdanjem požrtvovalnem župniku:

V nedeljo po prazniku svetega Jožefa so na Koroškem, v prijaznem št. Jakobu v Rožu, umrli gospod župnik Alojzij Železny. Preteklo leto je tih in samotni gospod praznoval svoj demantni mašniški jubilej, ki so mu ga duhovni sobratje kar najlepše pripravili. V starosti 93 let se je starček poslovil od solzne doline v zavodu šolskih sester na Koroškem, kjer je preživljal svoja zadnja leta. Do zadnjih tednov je redno in vestno opravljal vsako jutro sveto mašo,

Pri nas na Koroškem

večji del dneva je premolil in tiho vdano trpel, ko zaradi slabih oči ni mogel več brati. S svojimi molitvami je klical božji blagoslov na svojo farno Goriče pri Golniku na Gorenjskem, kjer je več kot dvajset let uspešno deloval kot župnik. Prenovil je lepo farno cerkev, v prijazni podružnici svetega Valentina je blagoslovil novi križev pot in zvonove. Skrbel je za čimlepšo službo božjo in cerkveni red. Res je bil v svojih zahtevah železno nepopustljiv, toda vse zaradi Boga in v njegovo večjo čast.

Naj mu bo neskončni Bog veliki Plačnik za vse dobro, kar je storil za nas in za našo farno.

Hvaležni farani.

ST. ŠTEFAN V ZILJSKI DOLINI

Naš dolgoletni preč. g. župnik so morali 20. aprila v bolnico. Zdravijo se pri č. sestri elizabetinkah v Celovcu. Vsi jim želimo čimprejšnjega okrevanja, da bi se kmalu zopet zdravi vrnili med svoje farane.

ST. PAVEL V ZILJSKI DOLINI

Kakor smo že poročali, popravljamo našo farno cerkev. Glavni oltar smo že dobili in se ga zelo razveselili. Zablestel je v zlatu in v pravih barvah, kakor je bil prvotno. Stranski oltarji bodo kmalu sledili. Potem se bo še popravila streha in napravil nov strelovod. Bogu hvala in vsem dobrotnikom, ki so k temu pomagali!

SINČA VES

(† Gospa Suzi Gabelli, roj. Leitgeb)

Dne 8. maja je v Vidmu (Udine, Italija) nenadoma umrla v cvetu let gospa Suzana Gabelli, roj. Leitgeb, iz znane tukajšnje družine. Postala je žrtev materinstva, potem ko je dala življenje hčerki. K večnemu počitku so pokojnico položili v Vidmu.

Pokojna gospa Suzi bo ostala vsem Sinčanom v najlepšem spominu. Med nami je rastla, bila je preprosta in dobra do vseh. Naj počiva v miru! Globoko prizadeti materi, gospe Trude Leitgeb, ter vsej družini izrekamo naše iskreno sožalje!

VOGRČE

Našo vas je zadela huda nesreča. V soboto zjutraj ob četr čez eno je sredi vasi pri Rošču izbruhnil požar. Zajel je tako hitro hlev in hišo in tako strašno zazdivjal, da se je vnel še škofov hlev, predno so se ljudje sploh zbudili. Strašno je bilo predvsem za Ulrichovo družino, ki ima v najemu Roščevo kmetijo, ko so jih zbudili sredi ognja. Žena in najmlajši otrok sploh niso mogli iz hiše skozi vežo, ker se je ostrešje že rušilo in so morali izdreti mrežo v oknu, da sta se vsaj skozi okno mogla rešiti. Domači gasilci in vaščani so hitro prišli na pomoč in navdse pogumno reševali, kar se je sploh rešiti dalo. Rešili so živino, le najlepše 200 kg težke svinje niso mogli rešiti in je zgorela. Prav požrtvovalnosti in spretnosti domačih gasilcev se je zahvaliti, da so pred ognjem rešili škofovo hišo, četudi se drži hleva. Na pomoč je prihitelo še 6 sosednih požarnih bramb, toda zmanjkalo je vode, deloma so gasili celo z gnojnico.

Ulrichova družina je rešila le to, kar je bilo v izbi in kuhinji, vsa zaloga živil in vsi kmetijski stroji, in teh so imeli precej, pa so postali žrtev ognja. Pri škofu je zgorel le hlev, živina in stroji, razen enega, pa so rešeni. Velika sreča je bila, da ni bilo kakega vetra, kajti sicer bi bili v veliki nevarnosti vsi sosedje.

Kako je ogenj nastal, ni znano. Sumijo, da je kak zlobnež zažgal.

Čudno usodo je doživel domači pes. Nihče ga ni videl, ali je zgorel ali kam izginil? Naslednji dan so ga našli — v peči skritega. Tam je, sicer prestrašen, pa vendar preživel ves požar. Zeblo ga gotovo ni, kakor nas sedaj zebe v tem mrzlem maju.

Takoj prihodnji dan je g. župnik pozval v cerkvi vse družine, da takoj priskočijo na pomoč z najnujnejšim. Farani so res, z malo izjemo, velikodušno in radi pomagali nesrečnim družinam v prvi sili. Gotovo bodo tudi pozneje pri gradnji no-

vih poslopij radi pomagali. Saj nihče ne ve, če ne bo kdaj sam potreboval pomoči drugih.

Za Ulrichovo družino je sreča, da so si že postavili lastno hišo in jo bodo sedaj hitro še toliko opremili, da se lahko vsi preselijo vanjo. Škofov Maks pa je tudi navdse podjeten in iznajdljiv, sedaj rabi le še dobre gospodinje, pa bo vse dobro.

V sredo smo domači praznik Florjanovo, zopet lepo obhajali. Ljudi je bilo zelo veliko, imeli smo 5 maš v okusno okrašeni cerkvi, dve pa v lopci, ker večina romarjev ta dan ne more v malo cerkev. »Kramarjev« je bilo tudi dovolj in pa »šnit« po vseh družinah. Ogenj tri dni nato pa nas je opomnil, da je sv. Florijan še vedno potreben in »aktualen« in naj se mu vsi priporočamo. Toda sv. Florijan ne more zato, če so na svetu tudi pokvarjeni, hudobni ljudje, ki so zmožni tudi zločina požiga. Teh nas Bog varuj!

29. aprila smo pokopali Jerneja Kerbitza, Čerabovega očeta, 73 let starega. Bil je miren, dober, delaven in po lepem krščanskem življenju je tudi lepo mirno umrl. Vsaka smrt naj pa nas spomni, da prosimo sv. Florijana, da naj nas varuje predvsem večnega ognja.

GLOBASNICA

(V slovo Folteju Scheinu)

V ponedeljek, dne 2. maja t. l., je šel 62-letni Foltej Schein, kot po navadi, zgodaj zjutraj v službo. Bil je vratar pri Leitgebovem podjetju v Sinči vasi, kjer sta si z ženo Angelo postavila skromen, a prijazen in lep dom. Ko je Foltej vstopil v službeno sobo, mu je postalo nenadoma slabo; njegov slučajno navzoči brat Anej je takoj poklical zdravnika, na kar so Folteja odpeljali domov, kjer je v nekaj minutah za vedno zatisnil oči. V sredo so ga v šentmarkežu položili k večnemu počitku.

Rajni Foltej je izšel iz ugledne Rihkove družine v Podjuni. Bil je to marljiv in kreposten rod. Taki ljudje so bili Hitlerju na poti in zato so morali tudi Rihkovi, kakor mnogi drugi, med drugo svetovno vojno v izseljenstvo. Folteja tako ni bilo (Dalje na 5. str.)

Naše prireditve

GLOBASNICA

Vabilo

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici ponovi v nedeljo, dne 15. maja ob pol 3. uri popoldne pri šoštarju srednjeveško igro

SLEHERNIK,

na katero vas vse prav prisrčno vabimo!

Uspela predstava misterija „Slehernik“ v Globasnici

Srednjeveški misterij »Slehernik« je bila ena najslavnejših verskih iger v 14. in 15. stoletju. Ta misterij sicer nima umetniške višine in napetosti polnih momentov kot Hofmannsthalova dramatična pesnitev, po globokih mislih o pomenu in vrednosti človeškega življenja pa jo morda še prekaša. Brez pridige nas prepriča, da nas bodo spremila v večnost samo vera in dobra dela, ko potrka smrt, medtem ko nas bodo vsi sorodniki in prijatelji zapustili. Podajanje take igre ne zahteva samo posebne priprave, temveč hudo globoko duševno vživetje v miselnost poznega srednjega veka. Tem zahtevam so globaški društveniki, ki so na cvetno nedeljo »Slehernika« dvakrat pri polni dvorani podali, v veliki meri zadostili. Svoje vloge so prepričljivo podali, kar je pač najlepši dokaz, da so se resno in vestno pripravili. Tudi so znali dati s priprostim sredstvi predstavi učinkovit okvir. V tem oziru imajo res iznajdljive talente. Le glede oblek niso bili v vsem dosledni. Z vsebini »Slehernika« primernimi besedami je v klenih stavkih, ki jih na našem odru žal tako redko kdaj slišimo, uvodoma spregovoril globaški rojak in sedanji mestni kaplan v Velikovcu č. g. Francè Božič.

Zgodovinar Fran Erjavec srečno prestal operacijo

Zgodovinar Fran Erjavec, ki je posvetil zadnja leta raziskovanju zgodovine koroških Slovencev, je bil dne 27. aprila operiran na črevesju na ljubljanski kliniki. Operacijo je srečno prestal, vendar bo še nekaj časa preteklo, da bo mogel zopet prijeto za pero.

Prav iz vsega srca želimo g. Erjavcu, prijatelju koroških Slovencev, skorajšnjega okrevanja in ga priporočamo tudi vsem prijateljem v molitev.

ZVEZA PEVSKIH DRUŠTEV
BO PRIREDILA ZADNJO NEDELJO MAJNIKA 29. 5. 1960
POLDAN OB 14. URI V CELOVCU V DOMU GLASBE (Konzerthaus)

PEVSKI KONCERT

VABLJENI STE VSI PRIJATELJI IN LJUBITELJI
SLOVENSKE PESMI.

PRIDITE!

Nekaj misli o koncertih

Kaj je koncert? Pogosto čujemo to besedo v našem kulturnem življenju. Kaj pravzaprav pomeni beseda »koncert«, o tem si tudi učeni strokovnjaki niso na jasnem. Je tudi s to besedo kot z mnogimi drugimi, nekje nekdašnji vznikle in kar mahoma se razširi; vsakdo ve, kaj približno je z njo mišljeno, odkod se je pa vzela, navadno ne vemo. Toliko vemo, da so se »koncerti« razširili najbolj v 17. stoletju. To se pa ne pravi, da prej niso imeli razgibanega glasbenega življenja. Za nas je še posebno zanimivo, da so vprav v 16. stoletju živeli najznamenitejši glasbeniki, med njimi sin našega rodu, Jakob Petelin — Gallus.

Koncert pomeni morda tekmovanje dveh ali več glasbenikov ali pevcev med seboj, morda pa zbiranje glasbenikov — umetnikov ali pa zbrano in urejeno podajanje glasbenih stvaritev. Pa najsi pomeni to ali ono ali pa še kaj drugega, vsekako nam beseda koncert pove, da gre za glasbeno prireditve. Na takih glasbenih

prireditvah poslušamo ali petje, tedaj je to vokalni koncert, ali pa poslušamo instrumente, glasbila, tedaj smo pri instrumentalnem koncertu.

Koncerti so prireditve, ki zahtevajo skupnost: skupnost ubranih glasov, povezanost pevca ali godca s komponistom in kompozicijo, povezanost pevcev ali godcev med seboj in dirigentom, povezanost med glasbeniki in poslušalci. Vso to skupnost in povezanost izraža tista besedica »kon«. Koncert je torej sozvočje, ubranost glasbil in pevcev in komponistov in dirigenta in poslušalcev, pomeni lepo občestvo vseh, ki se zberejo, da služijo in prisluhnejo lepoti, razodevajoči se v svetu urejenih zvočnih valov.

Tako se bomo tudi mi koncertem tega meseca, v nedeljo 29. majnika zbrali na koncertu, h kateremu nas vabi Zveza pevskih društev, da bomo v lepem občestvu doživljali vsaj drobec glasbenega bogastva našega naroda.

Ker nesreča nikoli ne počiva, pazite!

Iz letnega poročila oddelka za preprečevanje neugodnih dogodkov v kmetijstvu in gozdarstvu pri Zavodu za socialno zavarovanje je razvidno, da je elektrika v preteklem letu spet zahtevala precejšnje število smrtnih žrtev. Na Koroškem so skoro vse kmetije priključene na električni tok. Spričo tega je velikega pomena, da so vsi ljudje poučeni tudi o raznolikih nevarnostih, ki so z elektriko v zvezi.

Iz poročila o neugodnih, ki jih dobi vsako leto Socialna zavarovalnica za kmetijstvo in gozdarstvo, se jasno vidi, da je najbolj nevarna električna priprava ročna svetilka. Slabe ročne svetilke povzročajo v kmetijstvu največ smrtnih nesreč. Zato se smejo uporabljati le ročne svetilke, ki so opremljene z žično košaro, zaščitnim zvoncem, izoliranim držajem, kablom z gumijevim ali plaščem iz umetnega materiala in šokostikalom. Ročna svetilka, ki je tako izdelana, zagotavlja varno uporabo.

Naši kmetije radi uporabljajo za odgoj pujskov infra-rdeče žarčnike. Tega obesimo v kotu za pujske, ki je pred prepihom zavarovan, kakih 70 cm nad hlevskim podom. Okrov te infra-rdeče svetilke mora biti obešen na verigi. **Uporabljati kabel sam za obešanje svetilke, je najstrože prepovedano**, kajti na ta način najhitreje pride do okvar izolacije. Paziti je treba, da je svetilka vselej opremljena z zaščitnim okrovom (Schutzgehäuse). Električne

Ziljani, zatirajte majskega hroščal!

Letos predstavlja hroščavo leto veliko nevarnost za Ziljsko dolino. Kot se je pokazalo, ima nabiranje hroščev in delen uspeh. Zato je nujno potrebno, da stavijo vse škropilne skupnosti in pa lastniki škropilnic svoje orodje v službo splošne borbe proti tem škodljivcem.

Da bo akcija tudi res uspela, morajo škropiti prav vsi brez izjeme. Škropiti je treba z »Gezarol-Gamma« ali podobnimi sredstvi. Dobite jih v zadrugah in strokovnih trgovinah.

Navadno začnejo hrošči letati prve dni maja meseca in letajo kakih 14 dni. Omenjena strupena škropila, ki preidejo v hrošče s hrano, izpereta z rastlin dostikrat dež in rosa. Zavaljo tega morate škropiti večkrat.

Shujšale bi rade — a kako?

Pozimi smo se zredile in že se nagibamo k debelosti. Spremenimo za nekaj časa prehrano in vrnila se nam bo zaželena vitka linija. Spomladi je ravno pravi čas za to, ker se začne nova sezona sadja in zelenjave, ki sta za shujševalne kure nepogrešljivi. Izogibati se moramo večjih količin maščob in škrobnatih živil, kot so: kruh, testenine, cmoki, sladice vseh vrst in podobno.

Navajamo vam preizkušeno shujševalno kuro, ki ni enolična. Paziti pa morate, da bo solata le malo zabeljena, zrezki pečeni brez masti in le malo pokapani z oljem. Kruh naj bo črn; rezina ni poljubno velik kos, temveč res samo rezina. Sir izbirajte izmed polmastnih vrst. Jajca naj bodo kuhana. Če nimate različnih, specite zrezek na razbeljeni kuhlalnikovi ali štedilnikovi plošči. Pokapajte ga le malo z oljem. **Zajtrk za vse dni v tednu:** skodelica lipovega ali drugega zdravilnega čaja, 2 rezini kruha, 10 g surovega masla.

Mesni dan
Dopolodne: pol skodelice zelenjavne juhe ali 1 pomaranča.

Opoldne: solata iz zelene, krožnik spomladanske juhe, 1 telečji zrezek, pečen na ražnju, 1 jabolko.

Popoldne: namočene fige.
Zvečer: dunajski zrezek, košček kruha, 1 pomaranča ali drugo sadje.

Zelenjavni dan
Dopolodne: pol kozarca zelenjavnega soka ali 1 srednjevelika rdeča pesa.

Opoldne: paradiznikov sok, spomladanska juha, dušena zelenjava, 1 jajce, 1 jabolko.

Popoldne: 1 pomaranča.
Zvečer: solata iz zelene, dušena zelenjava, 2 rezini sira, 1 kislina kumarica.

Jajčni dan
Dopolodne: 1 pomaranča ali drugo sadje.

dovode in montiranje je priporočljivo vselej prepustiti strokovnjaku, ker je v vlažnih hlevih nevarnost kratkega stika izredno velika. Električno inštalacijo je treba izvesti takim vlažnim prostorom primerno. Priključek na električni tok pa mora biti izveden s šoko-stikalom.

Neugode na naših kmetijah z elektriko so zelo raznovrstne, toda če bodo vse električne naprave od likalnika in ročne svetilke do infrardečega žarčnika izdelane po obstoječih predpisih, bo vsaka nevarnost izključena.

Maja prično spet nevihte

V Avstriji poškodujejo strele povprečno vsako leto 22 oseb. Marsikateri v kmetijstvu in gozdarstvu zaposlenega človeka

O negi krompirišč

April je bil mesec saditve krompirja. Zgodnja saditev poveča donos, zato se je treba saditvi v maju po možnosti izogibati. Normalni presledki so 65,5 cm. Ako se tega presledka ne držimo, nam bo krompir pri negovanju mehničnim potom v napoto. V vrsti sadimo jedilni krompir v presledkih 40 cm, prav tako tudi krompir za krmo. Na hektaru imamo na ta način okroglo 40.000 vsadišč. Pri sajenju semenskega krompirja pa delamo presledke od 25 do 33 cm, da dobimo na ta način na hektaru 50.000 vsadišč. Ako tehta gomolj 60 gramov, potrebujemo za hektar 24 do 30 stovov krompirja.

Naknadna naročila semenskega krompirja je treba pravočasno izvesti, posebno letošnjo pomlad. Pri kmetijskih zadrugah in strokovnih trgovinah s semenjem so na razpolago še sorte: Lori, Maritta, Acker-segen in Allerfrühste gelbe.

Prekaljenega krompirja ne smemo nikdar saditi naravnost iz toplega prostora, kjer je kalil. Nekaj dni pred saditvijo mora biti predkaljeni krompir na hladnem. Tudi iz hladne zasnike se ne sme krompir tako saditi. Predkaljeni krompir se 14 dni pred saditvijo razprostere na gumnju, da se dobro prezrači in osvetli. Na ta način pride do prave in zadostne kalitvene pripravljenosti.

bo slej ko prej pri delu zalotila nevihta in se bo moral zateči pred njo v varno zavetje. Treba je seveda vedeti, kaj nam je storiti, če nas nenadoma zaloti nevihta. Pred strelo nam nudijo kolovozi, vdolbine pa tudi notranjščina enakomerno visokega gozda dobro zaščito. V gozdu pa se ne smemo nikdar naslanjati na posamična drevesa, kajti tako početje je lahko usodno. Tudi notranjščina osebnega avtomobila z jekleno karoserijo nudi dobro zaščito pred strelo.

Vožnja na poljedelskih strojih, kolesih in vozovih s konjsko vprego pa rajši opustimo v času nevihte. Ogrožene pa so tudi skupine ljudi in živine; zato se rajši oddaljimo med nevihto od črede in prej omenjenih vozil.

V maju je glavno delo negovanje. To delo nam je lahko v veselje če smo krompir sadili v ravnih vrstah in enakomernih presledkih ter enakomerni globini. Veliko jeze pa nam povzročijo, če prej omenjenih pogojev nismo izpolnili pri saditvi krompirja. Tedaj stalno izkopavamo krompir s kultivatorjem, kar nas seveda jezi in delo otežkoča.

Z negovanjem hočemo najprej pospeševati rodovitnost zemlje in zatreti, še preden začne krompir poganjati, ves nevihtni in škodljivi plevel. Oboje lahko dosežemo istočasno, če delamo na krompirišču samo v suhem vremenu ter osipamo kolikor le moremo pogosto ter nato pogrebemo.

Ako uporabljamo za ta dela traktor, je treba paziti na obliko osipalnika. Ta mora biti za hitrejši traktor drugačne oblike kot za bolj počasno konjsko vprego. Mrežne brane so še vedno najbolj prikladno orodje za izravnavanje. Na lahkih tleh moramo uporabljati kolikor mogoče lahke brane. Po novih izkušnjah pogrebemo vedno v podolžni smeri. Konice brane pa morajo biti obrnjene navzdol. Če pred narastom uporabljamo kopače, ne smemo kopati pregloboko v osipnico. Če prav posebno pa je treba pri tem paziti, da osipine pogladimo, še preden so pričele kali prodirati navzven.

Svetovni dan mleka 18. maja

Priprave za svetovni dan mleka 18. maja so v številnih državah že v polnem teku. Tudi v Avstriji nameravajo praznovati ta dan tako, da bo čim dlje ostal v spominu. Ta dan bodo na široki podlagi razvili propagando za mleko in mlečne proizvode, ki so po spoznanjih prehrabnih znanstvenikov za človekovo zdravje izredne važnosti. S pomočjo posebnih programov bodo skušali v vseh avstrijskih zveznih deželah spodbuditi celotno prebivalstvo k živnejšemu sodelovanju v prid ljudskemu zdravju. Mlekarne hočejo doprinesiti k temu dnevu še svoj poseben prispevek in bodo zato izvedle nagradno tekmovanje med slikarji in risarji med šolsko mladino.

Električne krušne peči, pralne stroje na ročni in motorni pogon, molzne stroje in stroje za posnemanje mleka, štedilnike ALFA, sobne peči vseh velikosti, kotle za kuhanje perila, gospodarske stroje vseh vrst, šivalne stroje, kolesa in vse nadomestne dele boste kupili vedno najceneje v trgovini

Johan Lomšek

Št. Lipš. Tihoja, p. Dobrila ves

Na željo ugodni plačilni pogoji! Ceniki zastoj!

50-letnica velikovške Zadruga za lisasto govedo

30. april je bil za našo zadrugo praznik. V dvorani mestne hiše so se zbrali kmetje živinorejci k slavnostnem zborovanju, da praznujejo petdesetletni obstoj svoje zadruge.

Načelnik zveze je mogel poleg številnih živinorejcev pozdraviti tudi več odličnih gostov od Kmetijske zbornice iz Celovca in celo iz Dunaja. Vsi govorniki so poudarili pravilnost tega za tedanje čase vseganege koraka, ko je bila ustanovljena pred 50 leti zadruga živinorejcev za lisasto govedo. Izkazalo pa se je, da to pleme pri

nas dobro uspeva. Za nas je posebno razveseljevalo, da so poleg drugih predelov dežele, te živinoreje oprili tudi naši kmetje v Podjunu in posebno v okolici Pliberka. Zastopnik zbornice je trem najboljšim živinorejcem in petim še živim ustanoviteljem članom podaril časte diplome.

Najlepša zahvala ustanoviteljem naše zadruge bo ta, da to pred petdesetimi leti začeto delo nadaljujemo in izpopolnimo v korist naših kmetij in v blagor naše dežele.

A. R.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

doma, še razmeroma mlad se je preselil v Sinčo ves, kjer je dobil radi svoje vestnosti in priključnega značaja v Leitgebomem podjetju sicer odgovornosti polno, vendar zavidljivo mesto vratarja. Sinčani so v Folteju kmalu spoznali prijetnega družabnika, njegovi ožji rojaki iz Globasnice pa se ga spominjamo kot fanta od fare in vnetega delavca v takratnem Kat. slov. izobraževalnem društvu v Globasnici, kateremu je bil po prvi svetovni vojni eden najtrdnjehjših stebrov. Rajni Foltej je bil izredno nadarjen igralec, redek talent in v šaljivih vlogah takrat daleč naokrog ni imel tekmeca. Kadar koli se je pojavil na odru, je tudi v najneznatnejši vlogi priklenil vse oči nase; ko pa je začel odpirati usta, pa smeha ni hotelo biti ne konca ne kraja. Sprva je iz Sinče vesi često in rad prihajal v Globasnico med svoje stare prijatelje ter jim dajal korajžo. Ne bo ga nikdar več! Mislim pa, da ti, dragi Foltej, lahko v imenu vseh, ki so te kdaj videli na odru, zakličem onstran groba: Prisrčna ti hvala za lepe in zdravega veselja polne ure, ki si jih nam nudil v tako obilni meri! Naj ti sveti večna luč!

BLAČE V ZILJSKI DOLINI

V začetku najlepšega meseca so nas zapustili naš dobri dušni pastir mil. g. kanonik dr. Klinar. Že osmo leto so goreče skrbeli za naše duše in nas vodili h Kristusu. Za vse žrtve in za vso ljubezen jim izreka: Bog vam obilo poplačaj vaš trud! Želimo vam iz srca, da bi se v Št. Pavlu, kamor ste se preselili, dobro počutili. Prosimo vas, da nas ne pozabite. V molitvi ostane nemo vedno združeni. Sedaj bodo oskrbovali našo faro preč. g. soupravitelj R. Safran iz Sv. Štefana.

ŠT. RUPERT pri VELIKOVCU

Zopet imamo pri nas le žalostne novice, angel smrti se je oglasil, ko se je narava ravno začela prebujati k novemu življenju.

V cvetnem tednu so v Bogu zaspali Pušnikova stara mama iz Klopc. Pokojni materi je tekla zibelka v naši sosedni deželi na Kranjskem. Leta 1911 sta si kupila z možem lepo Pušnikovo kmetijo, vendar je skupno življenje na novem domu trajalo le kratko časa. Ob izbruhu prve svetovne vojne je moral — kakor mnogo drugih — tudi ta družinski oče zapustiti svoje domače in iti na bojišče, s katerega se ni več vrnil.

Vsa skrb za družino je padla na rame matere-gospodinje. Pa če kdaj, tedaj tukaj lahko rečemo, da so Pušnikova mama bili tista močna in modra žena, o kateri govori sv. pismo. Oni so svojo od Boga jim poverjeno nalogo kot mati in gospodinja vzorno izvršili. Svojo globoko versko in narodno zavest so znali vcepiti tudi svojim otrokom in so s tem dali lep zgled vsem krščanskim materam. Naša želja je, da bi jim pravični Sodnik ves njihov življenjski trud obilno poplačal.

Na veliko soboto, ko so se verniki in cerkev pripravljali na vstajenje našega Odrešenika, se je od nas poslovila za vedno Marija Kompoš, žena našega pridnega cestarja. Rojena pri štantnanu na sončnih Vinogradih je svoja mlada leta preživela na domu staršev.

Leta 1938 se je odločila za zakonski stan, ki ji ga je Bog blagoslovil s štirimirotki, katerim je bila rajna dobra mati. V tem času skupnega življenja sta si z možem postavila tudi lastno hišico, v kateri sta s svojo družino srečno živela. Bila je tudi zvesta v svojem verskem prepričanju, kar ji je Bog poplačal s tem, da je tik pred smrtjo imela milost prejeti popotnico za umirajoče. Poleg žalujučih družine zapuščala še očeta, starega 90 let.

Rajni materi naj počivata v miru. Svojcem pa naše iskreno sožalje!

CELOVEC

(Pevsko društvo Jakob Petelin — Gallus) Pod tem imenom se je ustanovilo preteklo soboto, 7. maja t. l., v Celovcu novo društvo. Včlanjeno je v Zvezo pevskih društev. Ime slavnega našega komponista Jakoba Petelina — Gallusa, ki si ga je nadelo novo pevsko društvo pove, da si je društvo stavilo visoke cilje. Da bi jih res tudi doseglo, to željo izražamo ob rojstvu veliko obetajočega pevskega zbora, ki ga bomo prvič slišali na koncertu Zveze pevskih društev v nedeljo, 29. majnika v Domu glasbe v Celovcu.

Ko bi bila vsaj dva...

Znana je zgodba o Svetopolkovi oporoki. Čeprav sega v davno preteklost, je prav poučna zlasti za današnje čase, ko pravijo, da je doba organizacije. Posameznik skoraj nič ne pomeni; le tisti ima odločujočo besedo, kdor ima za seboj ljudi; čim več jih je, tem močnejši je.

Zgodba nam hoče nazorno pokazati, kar pravi stara rečenica: »V slogi je moč«. Stari knez Svetopolk je bil na bolniški postelji. Čutil je, da se mu bližajo zadnje ure življenja. K sebi je poklical svoje tri sinove, da jim izroči vladarsko oblast. Tedaj ukaže, da mu naj prinesejo šop drobnih palic. Pred svojimi sinovi vzame ta šop palic v roke; skuša ves šop palic prelomiti, a tega ne zmore, ker so palice bile tesno med seboj povezane. Nato pa šop palic razveže in eno za drugo z lahkoto prelomi.

Sinovi so začudeno opazovali očetovo početje, a razumeli niso prav nič. Tedaj pa spregovori stari Svetopolk slovesno: »Sinovi, bili ste priča mojega dejanja. Hotel sem vam s tem pokazati nazorno mojo največjo prošnjo do vas. Zapuščam vam mogočno kraljestvo; odslej mu vladajte vi. Da pa boste ostali slavni in mogočni, je prva vaša dolžnost, da ste trdno med seboj povezani v bratski slogi; zagotavljam vam, da boste nepremagljivi. Kakor hitro pa bi se med vas zajedla nesloga, ste obsojeni na propast. To sem vam hotel pokazati s šopom palic!«

Nam pač ne gre za moč kraljestev, pa vendar smo tudi mi postavljeni v življenjsko areno, kjer se bije hud boj zlasti za mladino. Kdor ima mladino, ta ima bodočnost! V komunističnih deželah se za stare ljudi skoro nič ne zmenijo; saj ti bodo kmalu šli... Vso propagando usmerjajo na mladino; tam ne štedijo ne z denarjem ne z ljudmi. — Slabi katoličani bi bili, če bi tudi nam ne bila prva naloga skrb za mladino. Cerkev nas pogosto izpodbuja k temu apostolskemu delu; posebno katoliški mladini velja ta glas cerkvenega vodstva.

Uspeh tega dela bo gotovo večji, če se katoliška mladina združi in v tesnem sodelovanju gre po načrtu v boj za mlade duše v svojem okolju. Če jih bo mnogo in bo vse preveč navdušenje za skupno stvar, bodo v resnici tudi veliko zmogli.

Pri nekem razgovoru je mlad delavec priznal, da mu je samemu v tovarni veliko; potrj je rekel: »Ko bi bila vsaj dva!«

Med našo mladino je še mnogo idealnih in požrtvovalnih. Saj so pripravljene ostati katoliški in tudi za Kristusa delovati, toda v delavnici ali v šoli so preveč osamljeni. Treba jih je zato samo poiskati in se jim približati. Pokazati pa jim je treba veliko razumevanje za njihove probleme in se jim povsem predati v pomoč. — Bogato bo poplačana žrtev!

Ob skupnem delu in ob složnih načrtih bo skupina hitro rasla. Kdo bi se potem še mogel upirati taki složni sili mladega idealizma!

ŠPORTNI KOTIČEK

Nov svetovni rekord v prsnem plavanju na 100 m je postavila Nemka Wiltrud Urselmann v zaprtem kopališču Züricha (Švica) s časom 1:19,1 minut. Prav malo ji je manjkalo do drugega svetovnega rekorda na progi 200 m, kajti samo eno dobro sekundo več je rabila od rekorda, ki ga brani Angležinja Lonsbrough.

Precejšnje presenečenje so doživeli pri nemških telovadnih tekmah, ki je bilo v Ulmu pred 5000 gledalci. Šest od sedmih prvih mest si je priboril 25-letni G. Lyhs in se tudi v splošni klasifikaciji uvrstil na prvo mesto pred znanega nemškega mojstra v dvanajsteroboju F. Fürst-a. Na konju z ročaji je bil na prvem mestu telovadec Jakoby, dočim je bil eden najboljših nemških telovadcev, 38-letni H. Bautz, ki bi imel tudi braniti nekaj svojih prvenstev — med gledalci.

Neverjetno — zgodilo se je pa le. Pri nogometni tekmi londonskih klubov Chelsea in Wednesday se je dogodil tale slučaj: Igralec Wednesday-a je močno streljal na gol Chelsea in žoga je njen vratar odbil.

Za mladino in prosveto

(Vrbinka Dimitrova — brez prstov in stopal)

Vrbinka Dimitrova izvršuje enega izmed najbolj potrebnih in sodobnih apostolatov. Njeno geslo je: Imej vero, potrpežljivost in močno voljo, pa ti ne bo nič nemogoče v življenju!

Rodila se je na cvetno nedeljo leta 1917 v Bolgariji, pa je zato dobila pri krstu ime Vrbinka (vrba nedelja). Mati jo je hotela v obupu zadušiti, ko je videla, da je prišel na svet otrok brez zapestja in stopal. Pa je bila v sanjah poučena, da naj tega ne stori, ker bo Bog skrbel za to, da bo otrok srečen v življenju.

V šolo se je deklica v začetku vlačila po vseh štirih; le ob slabem vremenu so jo bratje nosili na rokah. Ko je postala večja, ji je oče podaril razumnega konja, ki je s kopiti udarjal v šolska vrata, kadar so bila slučajno zaprta. Pri računstvu so si drugi otroci pomagali s prsti; Vrbinka pa prstov ni imela; zato je pri seštevanju in odštevanju vedno preštevala šolska okna, kar je prepričalo učiteljico, da ima pred seboj zelo nadarjeno deklico.

Vrbinka se uči vezanja

Ko so se njene tovarišice začele učiti vezanja, si Vrbinka ni mogla pomagati z navadno vezilno iglo. »Preveč težko je zate; nikoli ne boš mogla vesti«, ji je govorila učiteljica. Deklica je jokala. Toda v sanjah jo je častitljivi stari učitelj, kakšno vezilno iglo naj si da napraviti, da bo lahko vezla. Povedala je staršem svoje sanje in oče ji je napravil prav takšno vezilno iglo, kot jo je videla v rokah starca. Z njo se je v resnici naučila vezanja.

Besede »ne znam«, »ne morem« so žrtane iz Vrbinkinega srca. Z vero, potrpežljivostjo in močno voljo je Vrbinka premagala vse ovire na svoji življenjski poti. Naučila se je vdehati nit v iglino uho in vesti prekrasne preproge in čipke. Lahko šiva, kuha, pere. Obleče in počeše se sama; brez težave nadene uro na roko in navije gramofon. Ljudje govorijo, da je nesrečna; sama pa trdi, da so nesrečni le tisti, ki so zgubili voljo. Hodi s protezami in, kadar je odeta v dolg plašč, bi človek ne mislil, da ima pred seboj deklo brez zapestja in prstov ter brez stopala.

Vrbinka na visoki šoli

Vrbinka je študirala do 18. leta in ima prvo stopnjo akademske časti. Govori in piše z lahkoto v 8 jezikih. Pri pisanju si pomaga z obema podlaktoma. Hvaležna je Bogu in zadovoljna v življenju. Na svojo mater nikoli ne pozablja in pogosto poje pesem, ki jo je slišala od nje še v zibelki:

»Spi detece, spi pilence, spi mamina mlajša rozba...«

Dvajseto stoletje je stoletje strahotnega trpljenja celih množic; množice brezdomcev in beguncev, ki utrjeni romajo po svetu, se zgublajo v morju bede in brezdomstva. Zato nič čudnega, da te množice in še nešteto drugih brezpravnih in tlačanih postajajo plen pogubnega obupa. Zgublajo vero, upanje in vsako voljo ter si v obupu sami trgajo iz rok poslednje srečne trenutke življenja.

Kako so zato potrebni danes apostoli

Iz našega kulturnega življenja

Materinski dan v Št. Janžu

Že skozi desetletja je pri nas tradicija, da praznujemo materinski dan z javnim nastopom naših malčkov in deklet. Razen v letih nacističnega nasilja se je vsako leto navadno na ta dan zbralo vse staro in mlado v dvorani pri Tišlerju ali pa pri Kapelici nad vasjo. Spored je bil vedno zelo pester; saj se je menjavalo petje, igrokazi in deklamacije tako, da je vsakokrat nastopila skoro vsa mladina.

Tudi letos je Farna mladina pripravila materinsko proslavo. Radi tombole se je prireditev začela ob 7. uri zvečer. Kot vedno so tudi letos predvsem domačini napolnili Tišlerjevo dvorano. Spored je bil zelo obširen; saj smo slišali skoro dvajset krajših deklamacij in par otroških prizorov; vmes so pa otroci zapeli tudi nekaj pesmi.

Knjige na „indeksu“

Znano nam je že, da je slaba knjiga kakor slab prijatelj; »Povej mi, s kom občuješ, in jaz ti povem, kdo si«, pravi star pregovor, ki velja prav tako za slabo knjigo kot za slabega prijatelja. Silno veliko škodo more povzročiti slaba knjiga; o tem smo pred kratkim pisali v našem listu.

Sveta Cerkev se dobro zaveda te nevarnosti, zato ne neha opozarjati vernike pred slabo knjigo in vobče pred slabim čitvom. Mnogo jih je ravno zato zašlo na kriva pota in celo v odpad od vere, ker jih je pokvarila slaba ali brezbožna knjiga. Vsa brezbožnost in pokvarjenost današnje dobe se je tako razbohotila prav s pomočjo slabega tiska.

Že Jezus je svaril pred krivimi preroki, »ki prihajajo v ovčjih oblačilih, znotraj pa so grabežljivi volkovi«; zato tudi Cerkev ne sme molčati, ko se tiskajo in prodajajo knjige takih krivih prerokov. Saj je vendar ona čuvarica čistega evangelija in Jezusovih moralnih nauk.

Cerkev je že pred stoletji izdala stroga navodila glede knjig, ki širijo krive nauke ali nemoralne življenjske nazore. Mnogo takih knjig je tudi imenoma prepovedala in jih dala na seznam ali »indeks« prepovedanih knjig. Nekateri izmed njih so prepovedane pod kaznijo izobčenja, kar pomeni, da je tisti katoličan, ki take knjige bere sam ali jih daje drugim brati, izobčen iz katoliške Cerkve. Ta prepoved veže vsakega katoličana brez izjeme, tudi če bi ta za trdno vedel, da mu knjiga ne more škodovati; pač pa si more tak dobiti dovoljenje pri cerkvenih oblasteh, da sme tako knjigo brati.

Največ knjig, ki so na »indeksu«, je verske vsebine; te namreč na zmoten ali katolištvu sovražnen način razlagajo Jezusov nauk, zlasti sveto pismo. Razume se, da so strogo prepovedane vse knjige krivovercev; tudi brošure »Jehovas« in podobnih verskih sekt, ki se med našim ljudstvom ponujajo, spadajo v seznam prepovedanih knjig. Po cerkvenem zakoniku so prepovedane vse knjige verske vsebine, ki nimajo spredaj natisnjene cerkvenega do-

življenjskega optimizma; ljudje, ki s svojim vzgledom in besedo učijo: Ne obupajte, ne zgublajte vere in zaupanja, ne padajte, da vas ljudska masa ne pohodi, marveč pokažite dobro voljo in uporabite to malo, kar vam je še ostalo iz razvalin življenja, sebi v dobro in v korist svojega bližnjega!

Vrbinka srečna

Takšno sodobno poslanstvo vrši Vrbinka. Čeprav je narava ravnala z njo tako mačehovsko, je vendar z živo vero, potrpežljivostjo in silno voljo ohranila veselje do življenja in s tem postala koristna sebi in drugim.

S svojim bratom je do sedaj prepotovala Libanon, Sirijo, Egipt in Italijo in povsod s svojo prisotnostjo ter veselim zadržanjem izpodbujala k optimizmu. V Rimu je doživela še posebno veselje; skupaj z svojim bratom in ravnateljem Ruskega zavoda v Rimu patrom Antonom Korenom je bila sprejeta v posebni avdienci pri pokojnem papežu Piju XII.; ob tej priliki je papežu podarila preprogo s tapeškimi grabom, katero je sama naredila.

Glavna točka pa je bila igra »Madona v gozdu«, katero so zelo dobro podala naša dekleta iz dekliškega krožka. Snov igre je vzeta iz življenja gospe Gadsenske, ki je imela dve hčeri iz dvojnega zakona. Vso ljubezen je dala mlajši in lepši hčerki Vladimiri, starejšo Melito pa je zaničevala. Ta se je zapeljana od ciganov maščevala in pomagala zvoditi sestro Vladimiro v ciganski tabor, od koder jo odpeljejo. Melito je mati sedaj zavrgla in zato blodi v zavesti svoje krivde po svetu in išče sestro. Veliko morajo vse tri prestati, toda Mati božja jim slednjič pomaga do svidenja. Preizkušene v trpljenju so odslej srečne v medsebojni ljubezni.

Po končani igri smo pa po dolgih letih zopet slišali nežne melodije tamburaškega zbora, katerega sestavlja mladina iz Sveč in Št. Janža; prav lepo so nam zaigrali nekaj pesmi oz. koračnic.

Na »indeksu« prepovedanih knjig je imenovanih samo nekaj veri in npravnosti najbolj nevarnih knjig, ki so navadno pisane v svetovnih jezikih. Je pa še mnogo prav tako nevarnih knjig, ki sicer imenoma niso na »indeksu«, a so prav tako prepovedane po splošni božji in cerkveni prepovedi, ki jo je Stvarnik položil že v naravo in vest človekovo. Zato je vsak katoličan dolžan knjigo, pri kateri zapazi, da bi mogla škodovati njegovi veri ali npravnosti, takoj odložiti in se poučiti o njeni vrednosti, če pa ugotovi, da je knjiga na »indeksu« ali po splošnem zakoniku prepovedana, jo tudi uničiti.

Za dobro voljo

John Smith se je poročil. Takoj ko sta se vrnila s poročnega potovanja na svojo kmetijo v Nevadi, je rekel ženi: »Prihodnje leto bom moral dati povečati moj hlev.«

»Kako, tvoj hlev? Moral bi reči: najin hlev,« se mu postavi po robu žena.

»Zakaj pa? Hlev je bil vedno moj,« ji ogorčeno odvrne John.

»Toda sedaj sem tvoja žena in zaradi tega je seveda najin,« vzklikne žena.

»Nič najin, hlev je moj, pa je amen!« vzplamti John.

»Ne, tudi moj je,« ponavlja gostobesedna ženka.

»Moj« — »Najin,« to se je nadaljevalo, dokler ni žena zagrabila za palico in jih naložila ubogemu Johnu toliko, da je moral za nekaj dni v posteljo. Nekega dne zjutraj John vstane in v sami nočni srajci išče nekaj po sobi.

»Ali lahko vzem, kaj iščeš po sobi?« ga vpraša žena.

John si je zapomnil šolo in spokorjenno ponižno rekel: »Iščem najine hlače.«

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Pred petnajstimi leti

Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selški župnik

(Nadaljevanje)

Križem po Nemčiji

V shrambi za obleko sem smel sleči jetniško obleko in se obleči v svojo. Poletne nogavice so kazale luknje, a nisem dobil namesto njih iz kovčka svojih volnenih. Zato sem na dolgi poti pretrpel v nogah mnogo mraza. Dobro pa je bilo, da sem bil vsaj v životu toplo oblečen. Kako prav je bilo, da sem se že ob aretaciji pripravil na zimo! Kakor pri prihodu v Berlin smo tudi pri odhodu prebili noč brez spanja v velikem kletnem prostoru. Bilo nas je okoli 200 iz vseh mogočih krajev. Eden dolgoletnih zapornikov nam je iz svoje bogate skušnje dajal koristna navodila. Med drugim, naj ne uživamo soli. Pri slabi prehrani je sol strup. Bil je že prej dalj časa zaprt v Straubingu in je hvalil to kaznilnico kot boljše od drugih; v primeri z drugimi da je kakor letovišče. To nam je seveda vtilo poguma in upanja, da tam ne bo hudo in želeli smo dospeti tja čimprej.

Zjutraj zgodaj so nas stlačili v jetniški vagon, ki dvakrat na teden vozi v Leipzig in nazaj. Po sredi je hodnik, na obeh straneh pa celice s ploskovno mero pičlega kvadratnega metra. Normalno je taka celica za dva jetnika, nas pa so natrpali noter šest, v nekatere celo po sedem. Dva sta mogla sedeti na klopi, eden na zaklopni mizici, četrti je imel še stojšče, peti se je drenjal ob njem, šesti najmanjši pa je stal na klopi sredi med sedečima. Edino okence je imelo motno šipo in se ni dalo odpreti. Stlačeni in stisnjeni kakor ribe v konzervi smo med dolgočasno vožnjo hudo trpeli. Seboj so nam dali živeč le za opoldne, zvečer da ga dobimo na novi postaji. Vsakega je mučil glad in vsak je takoj pojedel vse do zadnje drobtine.

Tesnoča, slab zrak, trajno guganje med vožnjo nas je silno zmučilo. Eden izmed sojetnikov je bil Črnogorec, velik, koščen, a od lakote zelo šibek. Kar slabo mu je prihajalo. Rad bi mu pomagal. A kako? Preiščem žepa in še staknem bombonček, ki mi je na Dunaju prifrčal v naročje in sem ga ohranil. Podam mu ga. Odleglo mu je in mi je bil zanj iz srca hvaležen. Čez 7 let pa res vse prav pride, tokrat je prišlo že prej!

Menda je bilo v Brandenburg, ko smo presedli v drug vlak in bili rešeni ozke celice. V novem vlaku smo sedeli v potniškem vozu in imeli več prostora. Prignali so nekaj novih ujetnikov. Med njimi mi je takoj padel v oči visokorasel, vitek mož z inteligentnim obrazom v tenki jetniški munduri. Sedla sva skupaj in se kmalu поблиže spoznala. Bil je dr. Rudolf Kriß, lastnik pivovarne v Berchtesgadenu. Vodstvo podjetja pa je prepusil zanesljivemu o-skrbniku, sam pa se je posvetil znanosti. Kot vseučiliški docent je predaval na univerzi v Münchenu in na Dunaju. Njegova stroka je bila verske šege in navade. V

Berlinu na smrt obsojen je zadnje mesece bil zopet v Brandenburg, bil je pomiloščen na dosmrtno ječo in je zdaj na poti v Straubing.

Bila sva drug drugega vesela, drug drugemu opora v skupnem trpljenju, zvesta tovariša na križevem potu do Straubinga. Njemu v Brandenburg za transport niso

LEV TOLSTOJ:

Prvi žganjar

Neki ubog kmet je šel na polje orat. Ni še kosil in je vzela kos kruha od doma s seboj. Kruh je položil pod grm in ga pokril s kaftanom (plaščem). In je oral. Konj se je utrudil in kmet je postal lačen. Ustavil je oralo, izpregel konja in ga spustil na pašo. Šel je tja, kjer je bil pustil kaftan, da bi jedel. Kmet je vzdignil kaftan, in glej, kruh je izginil. Iskal je in iskal, sukal je plašč sem in tja, ga tresel — kruha ni bilo. Kmet se je čudil. »Čudno,« si je mislil, »nobenega človeka nisem videl, in vendar je nekdo vzela moj kruh.«

To je bil storil hudiček. Ukradel je kruh, medtem ko je kmet oral, in potem se je usedel za grm, da bi poslušal, kako bo kmet zmerjal in klical njega, hudiča.

Najprvo je bil kmet žalosten. Potem pa je rekel: »Ah kaj, od lakote ne bom umrl! Kdor ga je ukradel, ga je gotovo zelo potreboval.« — Potem se je spočil, šel je po konja, ga napregel in začel zopet orati.

Hudiča je jezilo, da se mu ni posrečilo zapeljati kmeta v greh. In je šel, da bi poročal višjemu hudiču. Javil se je pri višjem hudiču in mu povedal, kako je ukradel kmetu kruh, in kako je kmet, namesto da bi kled in zmerjal, rekel: »Naj mu dobro tekne!«

Višji hudič se je razjezil in rekel: »Če te je kmet,« je rekel, »v tem primeru razmagal, si sam kriv, ker stvari nisi razumel. Če se kmetje,« je rekel, »in z njimi njihove žene, navzamejo takih navad, nam bo trda predla. Tako ne sme iti dalje! Pojdi še enkrat h kmetu, zasluži si ta kruh. Tri leta časa imaš. Če v tem času kmeta ne dobiš v pest, te pomočim v kotel z blagoslovljeno vodo.«

Hudič se je prestrašil, zdirjal je hitro na zemljo in premišljeval, kako bi popravil svojo krivdo. Premišljeval je in premišljeval, in končno jo je potuhtal. Privzel je podobo dobrega človeka, šel k ubogemu kmetu kot delavec in je učil kmeta v suhem poletju sejati žito v močvirju. Kmet se je ravnal po nasvetu svojega delavca in sejal v močvirju. Pri drugih kmetih je sonce vse požgalo; pri ubogem kmetu pa je zrastle žito gosto in visoko in s polnimi klasi. Kmet je imel zadosti žita do nove letine, in celo preostalo mu ga je. Ko je prišlo zopet poletje, je učil novi delavec kmeta, naj seje žito na vzvišenih krajih. In prišlo je deževno poletje. Pri dru-

dali njegove obleke, moral je v hudi zimi na pot v lahki jetniški munduri, brez nogavic in lahkih čevljev. Silno ga je zeblo. Posodil sem mu eno volneno jopico in pelerino, ki sem jo odpel od svojega plašča. V svoji knjigi »Im Zeichen des Ungeistes«, ki jo je po vojni izdal, zatrjuje, da bi brez te moje pomoči transporta ne bi mogel srečno prestat. Pa tudi on je bil meni v veliko moralno in dejansko pomoč. Bila sva si kot brata in sva si vse po bratovsko delila, tudi na marših vsa bila skupaj vklanjena.

Višji hudič je vse to gledal z velikim dopadenjem.

»To je dobro,« pravi.

Mali hudič pa reče: »Le čakaj, pride še kaj boljšega! Naj le še spijejo tretji kozarec. Zdaj so bili divji kakor volkovi. Čakaj še malo, ko bodo spili tretji kozarec, se bodo obnašali kakor svinje.«

In kmetje so spili tretji kozarec. Tedaj so postali kakor obsedeni. Krulijo in vpijejo in sami ne vedo kaj, in nihče ne posluša drugega.

Nato so se začeli razhajati, eden sam, drugi po dva, nekateri po po trije. Ko pa pridejo na cesto, vsi padejo na tla, kakor so dolgi in široki. Gostitelj gre z njimi, da jih pospremi, in tudi on pade z nosom v lužo. Tako obleži, čez in čez pokrit z nesnago, in kruli kakor divja svinja.

To se je višjemu hudiču še bolj dopadlo. — »Dobro,« pravi, »iznašel si izborni pijačo, svoj kruh si zaslužil. Povej mi, kako si naredil pijačo? To si mogel storiti samo na ta način, da si najprej primešal lisičje krvi. Od lisičje krvi so postali kmetje zviti kakor lisjaki. In potem si primešal volčje krvi, in odtod so postali divji kakor volkovi. In slednjič si, menim, primešal še svinjske krvi, in odtod so postali take svinje.«

»Ne,« pravi mali hudič, »tako nisem naredil. Stori sem, da mu je zrastle več žita, kakor ga je potreboval. Kri, živalska kri vedno živi v njem. Ne postane pa očitna, dokler raste žito samo za potrebo. Tedaj mu tudi za zadnji kos kruha ni bilo žal. Kakor hitro pa je imel žita v izobilju, je začel premišljevat, kako bi si mogel privoščiti kako veselje. In jaz sem ga naučil enega veselja: piti žganje. In kakor hitro je začel božji dar spreminjati v žganje za svoje veselje, tedaj se je dvignila v njem lisičja, volčja in svinjska kri. Zdaj mu je treba samo žganje piti, in takoj postane žival.«

Višji hudič je pohvalil malega hudiča, odpustil mu je njegove prejšnje napake in ga je povišal v njegovi službi.

Pisani paberki iz širnega sveta

Najnižji prirastek prebivalstva v Evropi ima Švedska. V Stockholmu so objavili statistične podatke, iz katerih je razvidno, da se rodi letno na vsakih 1000 Švedov 14,8 otrok.

Največ dvojčkov se rodi v skandinavskih deželah in med zamorci, najmanj pa na Japonskem in v deželah ob Sredozemlju.

V Parizu nameravajo odpreti davčni muzej, v katerem bodo prikazali razvoj obdavčenja in državnih finančnih primanjkljajev v preteklih sto letih.

V Moskvi je izšel po štirih letih nov telefonski imenik. V njem so številke uradov, ustanov in podjetij; ne vsebuje pa zasebnih telefonskih števil.

Stroj, ki meša in deli igralne karte, prodajajo v Združenih državah. Naprava je okrogla oblike in je izdelana iz plastične snovi. V nekaj sekundah dobro premeša in razdeli šestim igralcem tudi tri skupine kart...

Ali pa umrejo kakor vse, kar je v času rojeno?

Za hip mu je obstala roka. Za trenutek se je zamislil. Potem je spet listal po dnevniku.

Ne! Spomini ne umro. So kakor ljudje. Samo beseda umre, zaspi telo. Duh pa živi naprej. Tudi pri spominih. Čas pobarva pisano besedo, zastre jo z znamenjem odhajanja, jo potisne v ozadje, s pozornice dogodkov, toda iz mrtvih znakov diha toplota žive besede, ki jo je spočel duh.

Spet je padel obrobljen list. Občrtan z obledelo črto.

»Mejnik!« je v mislih vzkliknil Tomaž. Sklonil se je naprej, tik nad popisano stran, prekril je roke na prsni in bral:

»Mojo dušo prevzema nemir večnega miru. Stojim ob vznočju Tvojega križa. Tvoj služabnik, maziljen za Tvoje kraljestvo. Slutim silno moč, ki prevzema mojo dušo...«

In malo bolj spodaj:

»Njena ljubezen je našla dopolnilo v mojem bratu, po materi in očetu. Zahvaljen Gospod. Zdaj mirno stopam na pot, ki si mi jo pokazal.« (Dalje)

LOJZE NOVAK:

TOMAŽ ŠPOLAR

(Zgodba iz Argentine)

(Nadaljevanje)

»Moči Te prosim!« je molil z glasno besedo, pa se tega niti ni zavedal.

Odmev besed se je ujel med zidovi in obvisel v mraku neme misli, ki se ni mogla sprostiti. Nekdo je lahko potrkal na vrata in jih nato z naglim sunkom odprl.

»Si me klical?«

Tomaž se je okrenil in se z votlim pogledom zastarmel v rata, kjer je v šopu svetlobe, ki jo je metala svetilka s hodnika, stal župnik. Najprej ni našel besede. Potem je stopil korak naprej in sklonil glavo.

»Molil sem. Molil.« je rekel skoraj tiho.

Nato je prižgal luč in sedel za mizo.

Z roko si je podprl glavo in se spet zamislil.

Nekje je stalo zapisano. Spominjal se je. Pred davnimi leti je pisal v dnevnik. Odprl je veliko miznico in jel brskati med porumenelimi listi papirja in zvezki. Prav na dnu predala je ležal debel dnevnik ve-

zan v močno rjavo usnje. Na prvi platnici so stale kakor pribite velike črke začetnice njegovega imena. T. Š. Tomaž Špolar. Ko je odprl prvo stran se mu je zazdelo, da je zadisalo po preteklosti. Po davnih pomladih in zimah, po dneh, ki so šli kakor bežni oblaki in nesli s seboj dvome in nade, lepoto in razočaranje. Izmed starih listov mu je ležala mladost, zajeta z mrtvimi črkami na papirju. In kakor da je iz mrtvih znakov dihalo tiho, daljnje življenje kot v pojemajočem vzponu umirajoča sanja, ki je padla s strtimi perutmi v stvarnost.

In je bral:

»Danes se je prelomilo v meni kakor trla gлина. Kakor zrel sadež je padlo spoznanje. Odločil sem se. Et introibo ad altare Dei... In stopil bom h Gospodovem oltarju... Pa moram priznati: Še drhhti v meni poslednja umirajoča strast mesa. Umirajoča, pravim. Nič več nisem žejen ljubezni dekleta, ki me je ljubilo, ki me ljubila... Sedaj sem žejen Ljubezni, ki ne izgori. Tiste, ki bo povzila mene. Večne...«

Tako je bilo zapisano s trdo odločno pisavo čez vso stran. In obrobljeno z de-

belo rdečo črto. Kakor mejnik v prostoru in času, ki ga je bil postavil med sebe in njo, med čas in brezčasje tistega, katerega klic ga je bil našel, ko se je vrtel v zmedu čustev in vabečih prispodob mladostnih sanj. Gledal je v datum in mislil nazaj. Daleč je moral poseči, da se je prikopal do spominov, ki so kakor lahno pluskajoči plivkani v obledelih črkah dnevnika.

»Et introibo ad altare Dei...« je ponavljal potihom sam zase in gledal v popisani list.

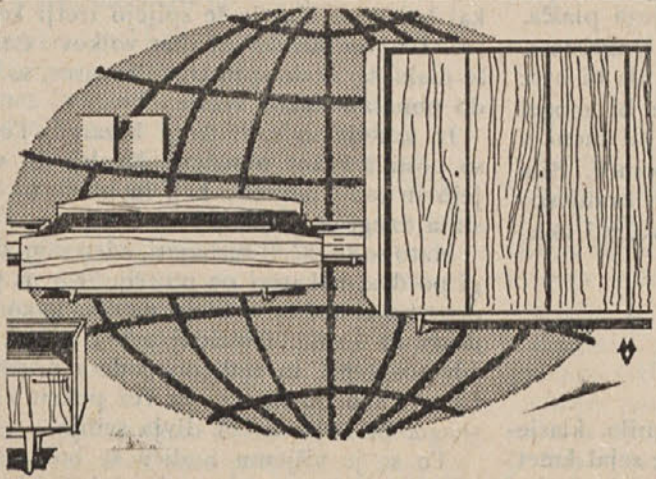
»To je mejnik. Nihče ga več ne bo premaknil. Ostal je v času, tam, kamor sem ga bil postavil.«

Listal je naprej počasi, list za listom. Vselej ko je padel list, je začutil, kot da je lahko zavela sapa, ki je dišala po davnini. Zdelo se mu je, da je v daljno pomladno noč prav božajoče vel mirni dihi zelenja in kipel globoko v nebo ovijajoče zvezde, ki so kakor sredi padanja obstale v prostoru. Med njegovimi prsti so pošumevali listi. V soju luči so bili voščeno rumene barve. Kot da je čeznje padlo znamenje smrti in pozabe.

So res spomini nesmrtni?

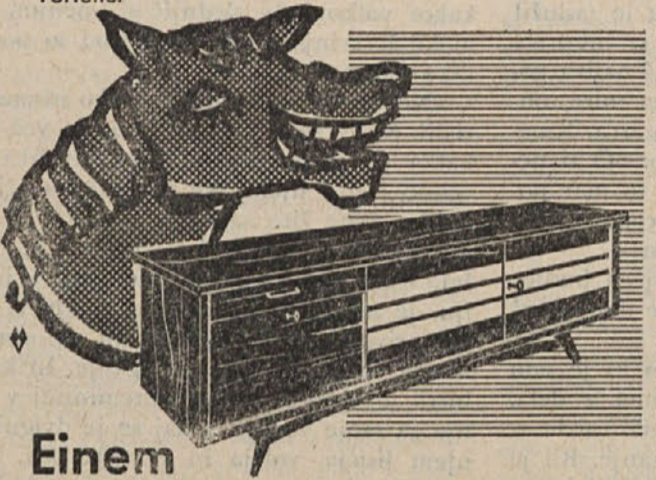
STADLER

Möbel

Eine Weltreise

... ist teurer als eine Luxuswohnung. Machen Sie deshalb nur eine „kleine Weltreise“ in Ihrem Urlaub und kaufen Sie Ihre Möbel trotzdem nach Ihrem Geschmack. Unsere Möbel sind äußerst preiswert und wir geben Ihnen mit unserem Kreditsystem weitere Vorteile.

Einem
geschenkten Gaul . . .

Manches „billig“ gekaufte Möbel gleicht dem geschenkten Gaul: Es macht keine Freude. Unsere Möbelauswahl und individuelle Beratung empfehlen Ihnen nur die Einrichtung, die preiswert und gut ist.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr

Haus der guten Möbel

KLAGENFURT, Theatergasse 4 · Tel. 50-24, 52-62

Filmi

Borovlje

Sobota, dne 14. V.: Immer die Mädchen (V). — Nedelja, dne 15. V.: Hunde wollt ihr ewig leben? (III). — Torek, dne 17. V.: Majestät auf Abwegen (IIa). — Četrtek, dne 19. V.: Ein Weib wie der Satan (V).

Bistrica v Rožu

Sobota, dne 14. V.: Himmel in Flammen (IV). — Nedelja, dne 15. V.: Abschied von den Wolken (III). Sreda, dne 18. V.: Fortunella (+IV).

Pliberk

Sobota, dne 14. V.: Hunde wollt ihr ewig leben? (III). — Torek in sreda, dne 17. in 18. V.: Roman einer Dirne (IVa).

Št. Jakob v Rožu

Od petka, 13. do ponedeljka 16. V.: Die zehn Gebote (III). — Sreda, 18. V.: Der keusche Lebemann (IVb).

Gledališče v Celovcu

MESTNO GLEDALIŠČE:

Petek, 13. 5.: Predstava odpade, pač pa je v koncertnem domu premiera „Meine Nichte Susanne“, komedija. — Sobota, 14. 5. ob 19.00 uri: Lohengrin, opera (premiera). — Sobota, 15. 5. ob 20.15 uri: Torquato Tasso, drama, gostuje Burgtheater z Dunaja (enkrat). — Sreda, 18. 5. ob 19.00 uri: Lohengrin, opera. — Četrtek, 19. 5. ob 20.15 uri: Der Raub der Sabinerinnen, komedija (poslednjič). — Petek, 20. 5. ob 20.00 uri: An einem Tag wie jeder andere, igra (premiera). — Sobota, 21. 5. ob 20.15 uri: Gasparone, opereta. — Nedelja, 22. 5. ob 15.00 uri: Lohengrin, opera.

KONCERTNI DOM:

Petek, 13. 5.: Meine Nichte Susanne (premiera). — Sobota, 14. in nedelja 15., sobota 21. maja: Meine Nichte Susanne. Začetek vselej ob 19.30 uri.

„NEČAKINJA SUSANNA“
V KONCERTNEM DOMU

Kot zadnjo premiero v koncertnem domu bo letos uprava gledališča nudila v petek 13. V. ob 19.30 uri glasbeno veseloigro „Moja nečakinja Suzanna“ („Meine Nichte Susanne“), ki sta ji očeta Hans Adler in Aleksander Steinbrecher. Ta lahkotna komedija prinaša v vsakdanje sivo življenje žarke lahkotne vedrosti, zato bo gotovo dobrodošla. Režija je v rokah intendanta O. H. Böhma.

Program celovškega radia v jubilejnim letu

Na tiskovni konferenci je minuli ponedeljek intendant celovške radijske postaje P. Goritschnig, razgrnil pregled sporeda posebnih radijskih oddaj v jubilejnim letu v okviru proslav plebiscita pred 40 leti.

Dosedanja točka je nagradni razpis poimenovan po pokojnem J. F. Perkonigu za dve slušni igri in sicer na za 100 minut za katero je predvidena nagrada 9000 šil. ter ena za 50 do 60 minut z nagrado 3000 šil., obe v nemškem jeziku. Pravico do udeležbe na tem natečaju imajo vsi na Koroškem rojeni avtorji ali pa taki, ki so prišli od drugod pa žive na Koroškem vsaj 10 let. Slednji morajo obravnavati kako koroško snov, dočim pri prvih ni nobene omejitve. Geslo tega natečaja je v duhu Perkonigove miselnosti: Svoboda in spoštovanje sočloveka kot podlaga za sožitje ljudstev. Posebna komisija bo ocenila prispevke, ki morajo biti predloženi do 15. avgusta. Natečaj bodo razpisovali vsakih 10 let.

Nato so posamezni referenti radijske postaje podrobneje označili program po skupinah. Med drugim je predvideno izvajanje novega oratorija, ki se naslanja na koroško folkloro. Piše ga skladatelj Artner. V teku leta bodo pa izvajani tudi drugi koroški komponisti ter dela tujih komponistov, ki imajo kako zvezo s Koroško, kot je napovedal glasbeni referent Harnig. Prirejena bo tudi vrsta oddaj pihalnih instrumentov. Literarne oddaje bodo zelo

vazne ter bodo v njih upoštevani mrtvi in še živeči koroški pesniki, je izjavil referent Gustav Bartelmus. Folklorni program za nemški del je pripravil referent dr. Petrei. Posegel bo daleč v zgodovino ter zasledoval razvoj šeg in običajev do današnjega časa.

Zanimiva obeta biti serija oddaj „Gostje na Koroškem“ v kateri bodo obdelani razni obiskovalci naše dežele od drugod. Kot smo zvedeli, bo med njimi tudi obisk največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna, ki se je leta 1832 nekaj tednov mudil v Celovcu in o tem zapustil nekaj nadvse zanimivih pisem.

Tudi slovenske oddaje bodo v tem letu predvsem posvečene negi domačih tradicij in kulturnih vrednot koroških Slovencev je poudaril predstojnik oddelka Hartmann. V ta namen bosta izvajani Drabosnjakovi deli „Adam in Eva“ ter „Pastirska igra“, ki ju bodo podali domačini iz Kostanj. Narečje bodo gojile oddaje „Iz koroške domovine“, ki jih pripravljajo znani strokovnjaki za narodno blago dr. Pavle Zablantnik. Dr. Ivan Grafenauer bo v seriji predavanj obdelal koroško narodno pesem, v drugi seriji oddaj pa bomo slišali naše zbere iz vseh treh dolin. K besedi se bodo oglasili tudi slovenski koroški pesniki kot Milka Hartman, Valentin Polanšek, Anton Kuchling in drugi.

Po železnici iz Celovca v Maribor?

Na vprašanje nekega bralca v ljubljanskem časniku »Delo« ali ne bi bilo umestno obnoviti potniškega prometa na železniški progi med Celovcem in Dravogradom onstran državne meje do Maribora odgovarja ing. A. Dobovišek v imenu jugoslovanske železniške direkcije naslednje:

»Železniški promet med Jugoslavijo in Avstrijo na prehodu Dravograd-Prevalje-Pliberk je urejen samo za tovorni promet, ker do sedaj ni bila izražena še nobena pobuda oziroma potreba, da bi vpeljali tudi promet s potniškimi vlaki. Število potnikov, ki bi dnevno potovali na tem prehodu iz Jugoslavije v Avstrijo in obratno verjetno ne bi bilo tolikšno, da bi bila ekonomsko utemeljena zahteva za uvedbo potniških vlakov glede na gostoto in strukturo prebivalstva ter politično zemljepisno gospodarsko gravitacijo.

Družina Škofič-Lollobrigida v Kanadi

Iz Kanade poročajo, da sta dr. Milko Škofič in njegova žena, ki je svetovno znana kot filmska igralka Gina Lollobrigida, že kupila v Kanadi, in sicer v kraju Oakville, vilo nekega polkovnika. Kupnina znaša 100.000 dolarjev (2 in pol milijona šil.) po še nepotrjenih vesteh. Kot smo že poročali, sta se zakonca Škofič odločila za izselitev v Kanado, ker dr. Škofiču in sinu Milku italijanske oblasti niso hotele priznati italijanskega državljanstva kljub temu, da je Gina rojena Italijanka in je sin bil rojen v Rimu. Zadeva je v italijanski javnosti zbudila mnogo hrupa.

Strokovna trgovina za umetne cvetlice, mirte in
damske klobuke

Grinzel

KLAGENFURT, Alter Platz 34

Štedilnike, peči
kmetijske
potrebščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

MALI OGLASI

POSEBNA PONUDBA

Damske kratke hlačke (slips), fini bombaž, samo 7.— šil., damske daljše hlačke 9.— šil. pri SATTLER, Klagenfurt am Heuplatz.

Veliko, dobro vpeljano podjetje nastavlja pod zelo ugodnimi pogoji uradnike za zunanjo službo. Eksistenca z dobrimi izglede za izboljšanje, tako na temelju glavnopoklicne kot tudi stranske zaposlitve. Brezplačno šolanje, kolektivna pogodba. Dopise nasloviti pod števil. 70.140 na Oesterreichische Werbegesellschaft, Klagenfurt.

Obisk gledališča je bil dober, boljši kot lani in prav posebno je razveseljiv pritok z dežele, kajti ti prijatelji Talije morajo poleg gledališke karte plačati še voznino, ki ponavadi ceno vstopnice znatno prekaša. Za prihodnje leto se v ansamblu obeta precej sprememb, kajti marsikdo bo odšel in njih mesta bodo zavzeli novi obrazi. Pa je že od nekaj tako pri gledališču, večno gibanje, le da so včasih potovale cele igralske družine od kraja do kraja, danes pa — dobi stalnih zidanih gledališč, pa potujejo igralci. In tako teče življenje naprej.

„Ali že veste?

Najbolje kupite pri

LODRON-u“

Zato si nabavite zavese, preproge,
žimnice in odeje le v strokovni trgovini

Lodron

VILLACH, Lederergasse 12

F. R. C.
möbel

Bald kommen sie

— nämlich die ersten Gäste unseres Landes.
Sind Sie dafür vorbereitet?

Jetzt eilt es

— nämlich die Anschaffung von Fremdenzimmern. Wer wird sie Ihnen jetzt noch sofort liefern können?

Prompte Lieferung

— nämlich jede Menge, das ist bei F. R. C.-Möbeln der besondere Vorteil aus der eigenen Erzeugung.

Freie Zustellung

— nämlich überallhin in Kärnten und Osttirol, ein selbstverständlicher Kundendienst der F. R. C.-Möbelfabrik.

FERCHER-REICHMANN & CIE

MÖBELFABRIK — VILLACH

KULTURNI OBZORNIK:

Gledališki direktor Striese v Celovcu

Minuli petek je v mestnem gledališču doživel svoj zaslužen triumf gledališki direktor Striese. To vam je gledališki direktor, kot jih danes ni več najti! Je namreč glavni junak burke bratov Schönthana „Rop Sabink“ šegave, a včasih do ginjenosti resne, visoke pesmi na borne potujoče komedijske skupine nedanjih časov, ki so se potikale od kraja do kraja, igrale v pivnicah, strelskih dvoranah ali nastopale na sejmjskih dneh. V nemščini so dobile strokovni izraz „Schmiere“ in vprav direktor Striese je najbolj sloviti predstavnik te umetniške vrste, ki je danes izumrla. Kurt Goetz je časovno nekoliko zaprašen burko posnažil in zlikal ter tako rešil iz nje to, kar je brezčasovno ter še danes zanimivo in zabavno.

Grete Bittner se je z občutkom pristnega gledališkega človeka posvetila režiji te komedije in treba je priznati, da je znala najti pravo pot na tenki ločnici, kjer se neha pristna, vedra človečnost ter začenja puhla banalnost. Pred nami so zaživeli „lepi stari časi“ biedermajerske dobe, kot da bi bila izrezana iz kake orumenelne „Gartenlaube“.

Arh. Spurny je ustvaril posrečen scenski okvir za to lahkotno komedijo, intendant Curt Hampe kot gost pa je zaživel idealno vlogo svojega gledališkega življenja. Bil je pristen Striese, ki je s svojo

pojavo, gesto in besedo vselej izpolnjeval sceno. Vredna partnerica mu je bila Inge Pusch. Posrečeni tudi ostali, posebno obe „dami“, avtoritarna „gospa profesor“ Edith Theimer ter odpuščajoča a ne pozablajoča „mlada milostljiva“ v ustvaritvi Herthe Fauland. A. Wengerski kot odlični, ugledni profesor in sramečljivi dramatik je tudi bil kar prepričljiv.

Novosti v mestnem gledališču

Na tretjem razgovoru s časnikarji je gledališki intendant Otto Hans Böhm, ki je te razgovore uvedel kot nekako stalno in brez dvoma koristno ustanovo, kratko a jedrnatno razgrnil program za ključni del letošnje sezone.

Prijatelji Wagnerja bodo lahko 14. maja slišali Lohengrina, seveda z gosti v glavnih vlogah, kajti za wagnerjanske partije tudi večja gledališča nimajo ustreznih lastnih moči. Dne 15. maja gostuje Burgtheater z Dunaja z Goethejevim Torquatom Tassom. Sloveča imena kot Albin Skoda, Oscar Werner, Aglaja Schmid, Sonja Sutter in drugi bodo gotovo privabila mnogo gledalcev.

Na programu je še cela vrsta dramskih del, povetini komedij ter opereta „Die grüne Wiese“.